

УДК 636.082:338.43

**ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПЛЕМІННИХ ГОСПОДАРСТВ
В ПІСЛЯРЕФОРМЕНИЙ ПЕРІОД**

*О.М.Вишневська, кандидат економічних наук
Миколаївський державний аграрний університет*

Досягнення економічної ефективності ведення племінного сви-
нарства вимагає відповідного рівня розвитку матеріально-технічної

бази, яка є найважливішою складовою частиною продуктивних сил і має неабияке значення в розвитку галузі. Подальший розвиток свинарства повинен базуватися на впровадженні комплексної механізації, створенні міцної кормової бази, розведенні високопродуктивного поголів'я свиней. Від раціонального використання продуктивного поголів'я залежить ефективність функціонування всіх інших засобів виробництва у тваринництві — виробничих приміщень і споруд, обладнання ферм, машин для кормовиробництва, кормів тощо.

В свою чергу, з метою зниження амортизаційного тиску на вартісні показники продукції необхідно максимально використовувати виробничі приміщення та засоби механізації, які потребують значних витрат енергоносіїв та паливо-мастильних матеріалів. Це досягається за рахунок збільшення поголів'я й обсягів виробництва свинини, впровадження ресурсозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання основних виробничих засобів.

Основними причинами кризового стану в галузі племінного свинарства є руйнування його виробничого потенціалу, незадовільне формування основних засобів, практична відсутність інвестиційної діяльності. Перехід основних засобів у власність товаровиробників зумовив певні складності з формуванням фонду розвитку виробництва, придбанням засобів механізації. Тобто існує проблема усунення суперечностей між необхідністю встановлення й розширення виробничої бази племінних господарств та прагненням до використання отриманого прибутку.

Проведений нами аналіз племінних господарств південного регіону довів, що спостерігається недостатній рівень механізації виробництва продукції галузі, це спонукає зниження економічної ефективності використання основних виробничих засобів. Тому нарощування втрачених технічних потужностей у галузі має відбуватися не тільки шляхом запровадження прогресивних енергозберігаючих технологій та нової техніки, що потребує довгострокового кредитування, а й за рахунок інтенсивного використання основного поголів'я свиней. Основними причинами низької інтенсивності ведення галузі в господарствах залишаються технологічні проблеми:

порушення вимог щодо відтворення, утримання й годівлі тварин, крім того, відсутність енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій шляхом розробки, будівництва та реконструкції існуючих ферм і приміщень.

Але вже існують господарства, які працюють інтенсивно і мають продуктивність тварин на рівні кращих зарубіжних господарств із розвинутим свинарством. Прикладом такого господарства може бути відкрите акціонерне товариство “Племзавод”, “Степной” Каменко-Дніпровського району Запорізької області.

Плідна робота працівників господарства дозволяє отримувати високі економічні показники не лише в галузі свинарства, а й у цілому по господарству, що дозволяє кожного року виділяти кошти не тільки на вдосконалення селекційно-племінної роботи та ветеринарні заходи, а й на реконструкцію та будівлю приміщень для свиноголів'я та великої рогатої худоби. Щорічно в дію вводяться нові споруди та приміщення для забезпечення потреб поголів'я, нові машини та устаткування для виробничих процесів, чим забезпечують підвищення ефективності використання основних засобів та рівень механізації на фермах. Основні показники стану розвитку матеріально-технічної бази в господарстві представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники розвитку матеріально-технічної бази галузі свинарства у ВАТ Племзавод "Степной" Запорізької області

Показники	Роки	
	2002	2003
Балансова вартість будівель і споруд галузі на початок року, грн.	786705,23	800468,78
Вартість спожитої електроенергії в галузі, грн.	22017	21800
Рівень комплексної механізації в галузі, %	72,3	77,6
Питома вага капітальних вкладень в галузь із загального обсягу, %	60,4	64,5
Реалізовано свинини на 1 гривню вартості будівель і споруд, грн.	2,54	5,24
Одержано прибутку на 1 гривню вартості будівель і споруд, грн.	0,13	2,3

Досліджуване господарство має значно вищі показники ефективності використання будівель і споруд, ніж інші господарства південного регіону. Питома вага капітальних вкладень в свинарство становить до 65,0%, що свідчить про постійне вдосконалення технологічних процесів та впровадження наукових розробок. Тільки за 2003 рік на благоустрій свинарських приміщень та робочих місць було витрачено майже 50 тис. гривень. Рівень комплексної механізації на свинофермах господарства становить 77,6%, що майже в два рази вище, ніж в середньому по племінних господарствах південного регіону. Такі організаційні умови розвитку племінного свинарства в господарстві дозволяють отримувати від реалізації продукції свинарства до 2 млн. гривень прибутку та забезпечувати високий рівень рентабельності виробництва. Але впровадити все це в практичну діяльність більшості реформованих племінних господарств регіону майже неможливе без державної підтримки.

Відповідно до державної програми розвитку галузей тваринництва, а, зокрема, свинарства, до 2010 року необхідно збільшити поголів'я свиней до 15,0 млн. голів, у тому числі свиноматок до 1,3 млн. гол. Виробництво свинини повинно збільшитися до 2,31 млн. тонн на рік, а її питома вага в загальному виробництві м'яса — до 40%. Щоб досягнути вказаного рівня, необхідно відновити виробництво свинини в тих господарствах, які потребують як часткового технічного переоснащення, так і капітального відновлення. За будь-яких організаційно-господарських форм свинарських підприємств матеріально-технічна база, яка створювалася десятками років повинна бути модернізована та використана.

Науково-технічний прогрес визначає не лише удосконалення технічних засобів галузі, але й технологічних принципів, форм організації виробництва та праці. Це істотно змінює умови експлуатації діючих технічних засобів, які перестають відповідати новим вимогам до технологій виробництва. Так, серед машин для свинарства та кормовиробництва зараз переважне становище повинні займати стаціонарні машини, а не мобільні. Це визначає необхідність змін приміщень та ферм, форм організації експлуатації ма-

шин. Реконструкція дозволяє вирішити комплекс економічних, технічних, соціальних, санітарно-ветеринарних та інших проблем. Але в усіх випадках на фермі, що реконструюється, необхідно впроваджувати єдину прогресивну технологію, всі ланки якої інтегруються у єдиний технологічний процес, що базується на комплексній механізації виробництва. Необхідно намагатися здійснювати реконструкцію ферм в період максимально наближений до закінчення термінів амортизації основних машин і обладнання.

Проведені нами дослідження показали, що більшість племінних господарств регіону купують корми для годівлі поголів'я свиней. Досвід передових господарств країни показує, що експлуатація власних кормоцехів дозволяє значно скоротити собівартість кормів. А розвиток галузей рослинництва та вдосконалення кормоприготування дозволяє на 100% забезпечити поголів'я власними поживними кормами. Питання стабільного забезпечення поголів'я зернофуражем повинно вирішуватися за рахунок розвитку та вдосконалення технологій галузі рослинництва.

Але як будівництво, так і модернізація вже існуючих кормоцехів та застосування нової техніки й технологій світового рівня потребує значних капіталовкладень. За останні 10 років рівень капіталовкладень в галузі сільського господарства скоротився майже в 24 рази. Вибуття основних засобів виробництва майже втричі перевищує їх оновлення. Досягнути підвищення ролі відновлення і ефективності використання основних засобів можливо за умови залучення необхідної кількості інвестиційних ресурсів, потрібних для техніко-технологічного переоснащення галузі свинарства з використанням нових удосконалених засобів праці.

За даними Міністерства аграрної політики України, для розвитку вітчизняного аграрного сектора економіки кожного року необхідно інвестувати в нього 20-25 млрд. гривень, що в 12 разів більше, ніж фактично існує в останні роки. Для того, щоб зупинити падіння технічного рівня АПК, щорічно необхідно витратити як мінімум 5 млрд. гривень. Зокрема, для підвищення рівня технологічної оснащеності сільського господарства до повної технологічної норми потрібні щорічно вкладення коштів в сумі 10 млрд. гривень,

а також 2,5 млрд. гривень на запасні частини, ремонт і проведення обслуговування технічних засобів.

З метою активізації інвестиційного процесу в галузь важливо створювати дійову систему економічних важелів, зокрема, спрямувати цінову, фінансово-кредитну і податкову політику держави на відновлення платоспроможності племінних господарств через підвищення їх прибутковості.

Назріла необхідність застосування нових методів оновлення матеріальної бази й модернізації основних фондів племінних господарств. Одним із таких методів є лізинг. У світовій практиці лізинг посідає друге місце за обсягами інвестицій після банківського кредиту. А лізингові операції є важливою частиною економіки розвинутих країн. Лізинг є ефективним засобом використання довгострокових активів, коли господарство не має ліквідності для придбання нової техніки та впровадження нових технологій. В 2003 році обсяг лізингових операцій в Україні збільшився. Для підвищення ефективності лізингу необхідно залучати позабюджетні джерела фінансування, передбачати участь вітчизняної банківської системи шляхом стимулювання цих процесів з боку Національного банку України.

Необхідно також активніше вишукувати можливості залучення власних коштів господарств до відновлення матеріально-технічної бази. Доцільно встановити для всіх господарств незалежно від форм власності обов'язкове відрахування певної частини коштів від усіх джерел їх надходження до внутрішнього фонду відновлення матеріально-технічної бази. Створення такого фонду прискорить вирішення проблеми відновлення матеріально-технічної бази племінних господарств.

В сучасних умовах основними принципами технічного переозброєння та реконструкції племінних господарств є:

- перспектива функціонування племінного господарства з обґрунтуванням витрат на реконструкцію та їх окупність;
- першочергово спрямовувати наявні капітальні вкладення у ті виробничі ланки, де вони забезпечать максимальний економічний ефект;

- обґрунтування технології виробництва з врахуванням переозброєння й реконструкції;
- оптимізувати умови виробництва, організацію робіт і праці з метою збільшення виробництва продукції галузі, підвищення фондівіддачі, продуктивності праці, зниження собівартості продукції й підвищення конкурентоздатності виробництва;
- забезпечувати раціональне використання існуючої матеріально-технічної бази: будівель і споруд, засобів механізації та електрифікації, інженерних комунікацій та елементів благоустрою.

Отже, в сучасних умовах перед племінними господарствами постало питання підвищення ефективності виробничого потенціалу за рахунок вдосконалення існуючої матеріально-технічної бази, зміцнення кормової бази, впровадження досягнень науки та техніки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саблук П.Т. Реструктуризація матеріально-технічної бази агропромислового комплексу. – К.: ІАЕ УААН, 1997.- 296 с.
2. Тимчуренко А.М. Эффективность использования ресурсного потенциала в хозяйствах южного региона Украины: Учебное пособие. – Одесса, 1998.- 75 с.